

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

25. oktoober 2012*

Isikute vaba liikumine — EÜ artikkel 39 — Ühe liikmesriigi kodanik, kes otsib tööd teises liikmesriigis — Võrdne kohtlemine — Ootetoetus noortele, kes otsivad oma esimest töökohta — Toetuse määramine tingimusel, et on läbitud vähemalt kuus aastat kestvad õpingud vastuvõtvast liikmesriigis

Kohtuasjas C-367/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Belgia) 27. juuni 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. juulil 2011, menetluses

Déborah Prete

versus

Office national de l'emploi,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: kohtunik L. Bay Larsen neljanda koja esimehe ülesannetes ning kohtunikud J.-C. Bonichot, C. Toader, A. Prechal (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- D. Prete, esindaja: advokaat J. Oosterbosch,
- Belgia valitsus, esindajad: L. Van den Broeck ja M. Jacobs, keda abistas advokaat P. A. Foriers,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja D. Hadroušek,
- Euroopa Komisjon, esindajad: V. Kreuzschitz ja G. Rozet,

olles 19. juuli 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artiklite 12, 17, 18 ja 39 tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati D. Prete ja Office national de l'emploi (riiklik tööhõiveamet, edaspidi „ONEM”) vahelises vaidluses, mille ese on viimase otsus, millega asjaomasele isikule keelduti andmast Belgia õigusnormide kohast ootetoetust.

Belgia õigusnormid

- 3 Belgia õigusnormid näevad ette toetuse andmise noortele, kes on lõpetanud oma õpingud ning otsivad oma esimest töökohta, kusjuures selle toetuse eesmärk on hõlbustada noorte üleminekut õpingutelt tööturule ja seda määratletakse kui „ootetoetus”.
- 4 25. novembri 1991. aasta kuningliku dekreeedi töötuse kohta (*Moniteur belge*, 31.12.1991, lk 29888), muudetud 11. veebruari 2003. aasta kuningliku dekreediga (*Moniteur belge*, 19.2.2003, lk 8026) (edaspidi „kuninglik dekreet”), artikli 36 lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Ootetoetuse saamiseks peab noor töötaja vastama järgmistele tingimustele:

[...]

- 2 a) ta on lõpetanud päevases õppevormis kõrgemad keskkooliõpingud või alama keskastme tehnilised või kutseõpingud keelekogukonna organiseeritud, toetatud või tunnustatud haridusasutuses;
- b) või kui ta on saanud ühe piirkonna pädevalt asutuselt alapunktis a nimetatud haridust tõendava diplomi või tunnistuse;

[...]h) või kui ta on läbinud õpingud või koolituse teises Euroopa Majanduspiirkonna riigis, kui samal ajal on täidetud järgmised tingimused:

- noor esitab dokumendid, millest nähtub, et need õpingud või koolitus on samal tasemel ja samaväärsed eelmistes alapunktid mainitutelega;
- toetuse taotlemise hetkel on noor Belgias elava võõrtöötaja ülalpeetav laps [EÜ artikli 39] tähenduses.

[...]j) tal on keelekogukonna väljastatud dokument, mis on võrdväärne punktis b osutatud tunnistusega või mis annab juurdepääsu kõrgharidusõppele; seda punkti kohaldatakse ainult siis, kui eelnevalt on läbitud vähemalt kuus aastat õpinguid haridusasutuses, mida organiseerib, toetab või tunnustab üks keelekogukond.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 5 D. Prete, kes on Prantsuse kodanik, omandas keskhariduse Prantsusmaal, kus ta sai 2000. aasta juulis sekretäri kutsealase *baccalaueréat'* kraadi. Juunis 2001 abiellus ta Belgia kodanikuga ning asus koos viimasega elama Tournai'sse (Belgia).

- 6 D. Prete võttis end ONEM-is 1. veebruaril 2002 töötajana arvele. 1. juunil 2003 esitas ta ONEM-ile ootetoetuse saamise taotluse.
- 7 ONEM jättis selle taotluse 11. septembri 2003. aasta otsusega rahuldamata põhjendusel, et D. Prete ei ole enne keskharidusdiplomi saamist läbinud Belgias asuvas haridusasutuses vähemalt kuus aastat kestvaid õpinguid, nagu on nõutud kuningliku dekreeedi artikli 36 lõike 1 esimese lõigu punkti 2 alapunktis j.
- 8 D. Prete esitas selle otsuse peale kaebuse tribunal du travail de Tournai'le (Tournai esimese astme töökohus), kes selle rahuldas ja leidis 19. detsembri 2008. aasta otsuses, et asjaomasel isikul on õigus ootetoetusele.
- 9 ONEM-i apellatsioonkaebuse peale muutis cour de travail de Mons (Mons'i teise astme töökohus) nimetatud otsust oma 25. veebruari 2010. aasta kohtuotsusega. See kohus leidis, et D. Prete'l ei olnud õigust ootetoetusele, täpsustades sellega seoses eelkõige, et asjaomane isik ei saanud sellist õigust tuletada ei EÜ artiklist 39 ega EÜ artiklist 18.
- 10 D. Prete esitas nimetatud kohtuotsuse peale Cour de cassation'ile (kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse, milles ta väitis oma kaebuse toetuseks eelkõige, et edasikaevatud kohtuotsus rikub EÜ artiklitest 12, 17 ning 18 ning vajaduse korral EÜ artiklist 39 Euroopa Liidu kodanikele tulenevaid õigusi.
- 11 Cour de cassation märgib, et temale edasikaevatud kohtuotsuses on sedastatud, et artikli 36 lõike 1 esimese lõigu punkti 2 alapunkt j kehtestati kuninglikus dekreedis eesmärgiga tagada tegelik side ootetoetuse taotleja ja asjaomase geograafilise tööturu vahel. Lisaks märgib ta, et Euroopa Kohus on sellise eesmärgi õiguspärasust tunnustanud, seda eelkõige oma 11. juuli 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-224/98: D'Hoop (EKL 2002, lk I-6191).
- 12 D. Prete väitis oma kassatsioonkaebuses siiski, et kuna nimetatud tingimus on liiga üldine ja välistav, siis läheb see kaugemale, kui nimetatud eesmärki arvestades vajalik, ning seetõttu oleks cour du travail de Mons pidanud käesoleva asja tõikasid arvestades selle kõrvale jätma. Nimetatud kohus, kelle ülesanne oli kontrollida, kas D. Prete tööhõivetalituses töötajana arvele võtmine ning kas pärast abiellumist Belgia kodanikuga Belgias elamine olid asjaolud, mis loovad Belgia tööturu jaoks vajaliku seose, järeldas vääralt, et see ei olnud nii ning keeldus D. Prete'le ootetoetuse määramisest. D. Prete'le nimetatud toetuse määramata jätmine ei ole seotud probleemiga hoida ära ümberpaiknemised, mille ainus eesmärk on sellise toetuse saamine, ning rikub nii asjaomase isiku õigust austusele tema perekonnaelu vastu kui ka ühenduse õiguse põhimõtet, mis nõuab igalt liikmesriigilt, et see tagaks optimaalsed tingimused ühenduse töötaja perekonna integreerimiseks.
- 13 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
  - „1. Kas [EÜ] artiklitega 12, 17, 18 ning vajaduse korral [EÜ] artikliga 39 on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis nagu [kuningliku dekreeedi] artikli 36 lõike 1 punkti 2 alapunkt j seab õiguse saada ootetoetust [...] liidu kodanikust noore puhul, kes ei ole töötaja [EÜ] artikli 39 tähenduses, kes oma keskkooliõpingud läbis [liidus], kuid mitte haridusasutuses, mida organiseerib, toetab või tunnustab Belgia [Kuningriigi] üks keelekogukond, ning kes on saanud kas neist ühe keelekogukonna väljastatud dokumendi, mis tõendab nende õpingute võrdväarsust ühe keelekogukonna pädeva komisjoni väljastatud tunnistusega Belgia haridusasutustes sooritatud õpingute kohta, või dokumendi, mis annab juurdepääsu kõrgharidusõppele, sõltuvusse tingimusest, et asjaomane noor on eelnevalt kuus aastat õppinud haridusasutuses, mida organiseerib, toetab või tunnustab Belgia [Kuningriigi] üks keelekogukond, kui see tingimus on välistav ja absoluutne?

2. Juhul kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas asjaolud, et esimeses küsimuses kirjeldatud noor, kes ei ole läbinud kuut aastat õpinguid Belgia haridusasutuses, elab Belgias oma belglasest abikaasaga ning on töökohta taotleva töötajana arvele võetud Belgia tööhõivetalituses, kujutavad endast asjaolusid, mida tuleb arvesse võtta, et hinnata asjaomase noore sidet Belgia tööturuga, arvestades [EÜ] artikleid 12, 17, 18 ning vajaduse korral [EÜ] artiklit 39? Mil määral tuleb arvesse võtta elamise, abielu ja töökohta taotleva töötajana arvele võetud olemise ajavahemike kestust?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 14 Oma kahe küsimusega, mida tuleb analüüsida üheskoos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas EÜ artikleid 12, 17, 18 ning vajaduse korral EÜ artiklit 39 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis seab õiguse saada ootetoetust, mis määratakse noortele, kes otsivad oma esimest töökohta, sõltuvusse tingimusest, et asjaomane isik on kuus aastat õppinud vastuvõtva liikmesriigi haridusasutuses, võttes arvesse selle tingimuse ülemäära välistavat olemust, eelkõige kuna see välistab kõik võimalused saada nimetatud toetust noorel naisel, kes on teise liikmesriigi kodanik ning kes küll ei ole sellises haridusasutuses õppinud, kuid on abielus vastuvõtva liikmesriigi kodanikuga, elab koos viimasega nimetatud riigis ja on vastuvõtva liikmesriigi tööhõivetalituses töötajana arvele võetud. Sellega seoses soovib nimetatud kohus eelkõige teada, kas nimetatud olukorda iseloomustavaid asjaolusid tuleb arvesse võtta asjaomase isiku ja vastuvõtva liikmesriigi tööturu vahelise tegeliku sideme olemasolu hindamisel.

Sissejuhatavad märkused

- 15 Kõigepealt tuleb märkida, et põhikohtuasi puudutab 11. septembri 2003. aasta otsust, millega jäeti rahuldamata D. Prete taotlus ootetoetuse saamiseks alates 1. juunist 2003.
- 16 Sellest tuleneb, et aluslepingute sätted, millele tuleb käesoleval juhul osutada, on EÜ asutamislepingu sätted Nice'i lepingust tulenevas redaktsioonis.
- 17 Samuti tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus osutab oma küsimustes EÜ artiklitele 12, 17 ja 18 ning vajaduse korral EÜ artiklile 39.
- 18 Sellega seoses olgu kõigepealt meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on EÜ artikkel 12, mis kehtestab üldise kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu, iseseisvalt kohaldatav üksnes sellistes liidu õigusega reguleeritud valdkondades, mille tarvis aluslepingus diskrimineerimiskeelu erinorme ei sätestata (vt eelkõige 30. mai 1989. aasta otsus kohtuasjas 305/87: komisjon vs. Kreeka, EKL 1989, lk 1461, punkt 13; 12. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-336/96: Gilly, EKL 1998, lk I-2793, punkt 37; 26. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-100/01: Oteiza Olazabal, EKL 2002, lk I-10981, punkt 25, ning 15. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-240/10: Schulz-Delzers ja Schulz, EKL 2011, lk I-8531, punkt 29).
- 19 Töötajate vaba liikumise valdkonnas on aga diskrimineerimiskeelu põhimõtte rakendatud EÜ artikliga 39 ning teiseste õigusaktidega, eelkõige nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrusega (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15) (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused komisjon vs. Kreeka, punkt 12, Gilly, punkt 38; 23. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-138/02: Collins, EKL 2004, lk I-2703, punkt 55, ning eespool viidatud kohtuotsus Schulz-Delzers ja Schulz, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

20 EÜ artikkel 18, milles on üldiselt sätestatud iga liidu kodaniku õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, leiab väljakujunenud kohtupraktika kohaselt samuti konkreetsema väljenduse EÜ artiklis 39 ning seda seoses töötajate vaba liikumisega (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Oteiza Olazabal, punkt 26; 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05: Hendrix, EKL 2007, lk I-6909, punkt 61, ning eespool viidatud kohtuotsus Schulz-Delzers ja Schulz, punkt 30).

EÜ artikli 39 kohaldatavus

21 EÜ artikli 39 lõikes 2 on sätestatud, et töötajate liikumisvabadus nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.

22 EÜ artikli 39 lõige 3 annab eelkõige liikmesriikide kodanikele õiguse liikuda vabalt teiste liikmesriikide territooriumil ja elada seal töö otsimise eesmärgil. Ühe liikmesriigi kodanikud, kes otsivad tööd teises liikmesriigis, kuuluvad EÜ artikli 39 kohaldamisalasse, mistõttu on neil õigus selle sätte lõikes 2 ette nähtud võrdsele kohtlemisele (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Collins, punktid 56 ja 57).

23 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et töötajate võrdse kohtlemise õiguse ulatuse kindlaksmääramiseks tuleb seda põhimõtet tõlgendada liidu õiguse teistest sätetest lähtudes, eelkõige EÜ artiklist 12 (eespool viidatud kohtuotsus Collins, punkt 60).

24 Vastuvõtva liikmesriigi territooriumil seaduslikult elav liidu kodanik võib tugineda EÜ artiklile 12 kõigis olukordades, mis kuuluvad liidu õiguse esemelisse kohaldamisalasse. Liikmesriikide kodanike põhistaatus on olla liidu kodanik, mis tähendab, et liikmesriikide kodanikke, kes on samas olukorras, tuleb kohelda seaduse ees võrdselt, sõltumata nende kodakondsusest ja ilma et see piiraks sõnaselgelt ette nähtud erandite kohaldamist (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Collins, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et pidades silmas liidu kodakondsuse kehtestamist ja liidu kodanikele ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtte tõlgendamist kohtupraktikas, ei saa enam EÜ artikli 39 lõike 2 – mis on EÜ artikliga 12 tagatud võrdse kohtlemise aluspõhimõtte väljendus – kohaldamisalast välja jätta rahalist toetust, mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu liikmesriigi tööturule (vt eespool viidatud kohtuotsus Collins, punkt 63, ja 15. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-258/04: Ioannidis, EKL 2005, lk I-8275, punkt 22).

26 Niisiis on selge, et põhikohtuasjas vaidlustatud siseriiklikes õigusnormides ette nähtud ootetoetus on sotsiaaltoetus, mille eesmärk on hõlbustada noorte üleminekut õpingutelt tööturule (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused D'Hoop, punkt 38, ja Ioannidis, punkt 23).

27 Samuti on vaieldamatu, et sellise toetuse taotluse esitamise ajal oli D. Prete liikmesriigi kodanik, kes pärast õpingute lõpetamist otsis tööd teises liikmesriigis.

28 Neil asjaoludel on asjaomasel isikul õigus toetuda EÜ artiklile 39, väitmaks, et teda ei tohi seoses ootetoetuse andmisega kodakondsuse alusel diskrimineerida (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Ioannidis, punkt 25).

Erineva kohtlemise esinemine

29 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale keelab EÜ artiklis 39 ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtte mitte ainult ilmselge diskrimineerimise kodakondsuse alusel, vaid ka igasuguse varjatud diskrimineerimise, mis mõne muu tunnuse järgi vahet tehes toob faktiliselt kaasa samasuguse tagajärje (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Ioannidis, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 30 Põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid kehtestavad erineva kohtlemise vastavalt sellele, kas noored, kes otsivad oma esimest töökohta, suudavad või ei suuda tõendada, et nad on vähemalt kuus aastat Belgia haridusasutuses keskharidust omandanud.
- 31 Niisiis on tingimus, mis on seotud nõudega õppida vastuvõtvast liikmesriigis, palju lihtsamini täidetav selle liikmesriigi kodanike poolt ning võib kahjustada eelkõige teiste liikmesriikide kodanike huve (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Ioannidis, punkt 28).

Erineva kohtlemise õigustatus

- 32 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et sellist erinevat kohtlemist, nagu on eespool kajastatud, saab õigustada vaid siis, kui see põhineb asjaomaste isikute kodakondsusest sõltumatutel objektiivsetel ja siseriiklikus õiguses õiguspäraselt taotletud eesmärgi suhtes proportsionaalsetel kaalutlustel (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused D’Hoop, punkt 36, Collins, punkt 66, ning Ioannidis, punkt 29).
- 33 Sellega seoses ning mis puudutab sellist toetust, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille eesmärk on hõlbustada noorte üleminekut õpingutelt tööturule, siis on Euroopa Kohus sedastanud, et siseriiklikul seadusandjal on õiguspärane nõuda reaalselt sidet nimetatud toetuste taotleja ja asjaomase geograafilise tööturu vahel (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused D’Hoop, punkt 38, Collins, punktid 67 ja 69, ning Ioannidis, punkt 30).
- 34 Proportsionaalsuse nõudega seoses tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on juba leidnud, et ainuüksi tingimus keskkooli lõputunnistuse saamise asukoha kohta, nagu sisaldub kuningliku dekreeedi artikli 36 lõike 1 esimese lõigu punkti 2 alapunktis a, on liiga üldine ja välistav, kuna see eelistab põhjendamatult asjaolu, mis ei pruugi näidata tegeliku seose ulatust ootetoetuse taotleja ja geograafilise tööturu vahel, välistades sellega kõik muud olulised asjaolud. Ta leidis, et nimetatud tingimus läheb kaugemale, kui on vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks (vt eespool viidatud kohtuotsused D’Hoop, punkt 39, ja Ioannidis, punkt 31).
- 35 Eelotsusetaotlusest nähtub, et selle olukorra parandamiseks kehtestati kuningliku dekreeedi artikli 36 lõike 1 esimese lõigu punkti 2 alapunktiga j vaidlusalune tingimus, mis on alternatiivne diplomi omandamise asukoha tingimusele, ning hõlmab nõuet, et isik on vähemalt kuus aastat õppinud Belgia keelekogukonna organiseeritud, toetatud või tunnustatud haridusasutuses.
- 36 Belgia valitsus kinnitab oma Euroopa Kohtule esitatud märkustes, et vaidlusaluse tingimuse eesmärk on tagada, et nimetatud toetuse taotleja ja Belgia tööturu vahel oleks reaalne side, ning väidab, et selline tingimus vastab proportsionaalsuse põhimõttest tulenevatele nõuetele, väites sellega seoses eelkõige, et sellega nõutud õpinguaastate arv ei lähe kaugemale, kui on nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 37 Käesoleval juhul ei näi siiski olevat vajalik, et Euroopa Kohus otsustaks küsimuse üle, kas nimetatud tingimus rikub vajaduse korral sellega nõutud õpingute pikkuse tõttu proportsionaalsuse põhimõtet.
- 38 Nagu põhikohtuasja asjaoludest selgub, ei ole D. Prete Belgias läbinud ühtegi õppeaastat, mistõttu keeldutaks talle ootetoetuse maksimisest igal juhul ka siis, kui vaidlusalune tingimus nõuaks, et asjaomane isik tõendaks, et ta on Belgia haridusasutuses õppinud vähem kui kuus aastat, olenemata sellest, kui lühikese perioodiga on tegemist.
- 39 Seetõttu piisab kui Euroopa Kohus analüüsib küsimust, kas põhikohtuasjas kõne all olevad siseriiklikud õigusnormid võivad olla EÜ artikliga 39 vastuolus tulenevalt asjaolust, et kuna need sätestavad tingimuse, mis on seotud nõudega õppida Belgia haridusasutuses, siis välistavad need õigusnormid niisuguste asjaolude arvesse võtmise, mis küll ei ole seotud õpingute läbimise kohaga, kuid võivad siiski näidata reaalse sideme olemasolu asjaomase isiku ja kõnealuse geograafilise tööturu vahel.

- 40 Mis puudutab sellega seoses põhikohtuasja konkreetseid asjaolusid, siis olgu meenutatud, et need puudutavad ühe liikmesriigi kodanikku, kes elab pärast seda, kui ta abiellus vastuvõtva liikmesriigi kodanikuga, juba umbes kaks aastat selles liikmesriigis ning kes on 16 kuud olnud selle sama liikmesriigi tööhõivetalituses töötajana arvele võetud ning – nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust – on selge, et ta püüab seal tegelikult aktiivselt tööd leida.
- 41 Belgia valitsus väidab nende erinevate tõikade osas, et vastuvõtva liikmesriigi kodanikuga abiellumine ning pärast seda selles liikmesriigis elamine on eraelulised sündmused, millel ei ole mingit seost selle liikmesriigi tööturuga. Töötajana arvele võtmine on puhas haldusformaalsus, mida on hõlbus täita. Need asjaolud ei tähenda järelikult, et ennekoike sellise isiku nagu D. Prete, kes elab selle riigi piirialal, kus ta oma õpingud läbis ning mille tööturule sisenemiseks on ta seega loomulikult paremini ette valmistatud, ainus võimalus oleks töö otsimiseks pöörduda vastuvõtva liikmesriigi tööturu poole.
- 42 ELTL artiklis 267 sätestatud pädevuste jaotuse raames on proportsionaalsuse põhimõttega vastavuse tagamine põhimõtteliselt siseriikliku kohtu ülesanne (vt eelkõige 19. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-476/99: Lommers, EKL 2002, lk I-2891, punkt 40). Samuti on siseriiklike kohtute ülesanne tuvastada selles kontekstis, kas üksikjuhu konkreetsete asjaolude puhul esineb tegelik seos asjaomase tööturuga (vt selle kohta 4. juuni 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-22/08 ja C-23/08: Vatsouras ja Koupatantze, EKL 2009, lk I-4585, punkt 41).
- 43 Siiski nähtub Euroopa Kohtu praktikast samuti, et viimane on pädev andma siseriiklikule kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhtnöörid, mille alusel siseriiklikul kohtul on võimalik hinnata siseriikliku meetme koosõla selle õigusega, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi. Käesoleval juhul sõnastas eelotsusetaotluse esitanud kohus lisaks mitu üksikasjalikku küsimust, millele tuleb vastus anda (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Lommers, punkt 40).
- 44 Selles kontekstis tuleb märkida, et ilma et see mõjutaks lõplikke fakte käsitlevat hinnangut, mille annavad – nagu on meenutatud – siseriiklikud kohtud, näivad sellised asjaolud nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 40 ning nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 48 ja 49, olevat tõepoolest sellised, mis võimaldavad tõendada reaalselt sidet vastuvõtva liikmesriigi tööturuga, ning seda isegi siis, kui asjaomane isik ei ole viimati mainitud liikmesriigi haridusasutuses õppinud.
- 45 Sellega seoses tuleb esitaks lükata tagasi Belgia valitsuse esitatud argumentatsioon, mille kohaselt on sellise isiku nagu D. Prete jaoks, kui ta elab selle liikmesriigi piiri lähedal, kus ta oma õpingud läbis, palju loomulikum võimalus pürgida selle liikmesriigi tööturule, millega tal on side. Esiteks tuleb märkida, et õppiija õpingute käigus omandatavad teadmised ei suuna teda üldiselt teatud konkreetsele geograafilisele tööturule (vt selle kohta 15. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-209/03: Bidar, EKL 2005, lk I-2119, punkt 58). Teiseks tuleb nentida, et Belgia valitsuse esiletoodud asjaolud, et põhjendada asjaomase isiku ja Prantsuse tööturu vahelist võimalikku sidet, ei ole igal juhul sellised, mis takistaks asjaomasel isikul sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, luua selline side ka Belgia tööturuga.
- 46 Järgmiseks tuleb viimasega seoses meenutada, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et reaalse seose olemasolu liikmesriigi tööturuga saab kontrollida nimelt seeläbi, kui tuvastada, et asjaomane isik on mõistlikult pika aja jooksul tegelikult ja tulemuslikult otsinud kõnealuses liikmesriigis tööd (eespool viidatud kohtuotsused Collins, punkt 70, ning Vatsouras ja Koupatantze, punkt 39).
- 47 Euroopa Kohus on samuti möönnud, et elamisega liikmesriigis on võimalik vajaduse korral tagada reaalne seos vastuvõtva liikmesriigi tööturuga, täpsustades lisaks, et kui nimetatud reaalse sideme tingimuse täitmiseks on nõutud teatav elamiseperiood, ei või see periood igal juhul ületada pikkust, mis on vajalik selleks, et siseriiklikud ametiasutused saaksid veenduda, et asjaomane isik otsib vastuvõtva liikmesriigi tööturul reaalselt tööd (eespool viidatud kohtuotsus Collins, punkt 72).

- 48 Lõpuks ei või hindamisel, kas D. Prete'l on vastuvõtva liikmesriigi tööturuga reaalne side, jätta kõrvale asjaolu, et põhikohtuasja kaebaja on kasutanud liidu kodanikele EÜ artikliga 18 tagatud liikumisvabadust selleks, et asuda pärast vastuvõtva liikmesriigi kodanikuga abiellumist sellesse riiki oma abikaasa juurde elama.
- 49 Selles kontekstis tuleb veel kord meenutada, et esiteks – nagu seda on juba käesoleva kohtuotsuse punktis 25 rõhutatud – pidades silmas liidu kodakondsuse kehtestamist ja liidu kodanikele ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtte tõlgendamist kohtupraktikas, on Euroopa Kohus sedastanud, et EÜ artikli 39 lõike 2 kohaldamisalast ei saa enam välja jätta rahalist toetust, mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu liikmesriigi tööturule.
- 50 Teiseks aitab ootetoetuse taotleja perekondlik olukord samuti kaasa taotleja ja vastuvõtva liikmesriigi vahelise sideme tuvastamisel (vt selle kohta 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-503/09: Stewart, EKL 2011, lk I-6497, punkt 100). Sellega seoses aitavad eelkõige isiklikku laadi tihedad sidemed vastuvõtva liikmesriigiga, kus asjaomane isik pärast nimetatud riigi kodanikuga abiellumist paikneb ja alaliselt elab, kaasa kestva sideme tekkimisele asjaomase isiku ja tema uue elukohaliikmesriigi vahel, sealhulgas sideme tekkimisele viimati nimetatud riigi tööturuga (vt selle kohta 22. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 236/87: Bergemann, EKL 1988, lk 5125, punktid 20-22).
- 51 Eelnevast tuleneb, et põhikohtuasja iseloomustavad asjaolud on konkreetne näide sellest, kuidas selline tingimus, nagu on kehtestatud kuningliku dekreediga artikli 36 lõike 1 esimese lõigu punkti 2 alapunktis j, läheb kaugemale, kui sellega taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik, kui arvesse jäetakse võtmata teised tõigad, mis võiksid tõendada ootetoetuse taotleja reaalse seotuse ulatust kõnealuse geograafilise tööturuga.
- 52 Seoses sellega tuleb kõigist eelnevatest kaalutlustest lähtudes vastata esitatud küsimustele, et EÜ artikliga 39 on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis seab õiguse saada ootetoetust, mis määratakse noortele, kes otsivad oma esimest töökohta, sõltuvusse tingimusest, et asjaomane isik on vähemalt kuus aastat õppinud vastuvõtva liikmesriigi haridusasutuses, kui nimetatud tingimus ei võimalda arvesse võtta teisi olulisi asjaolusid, mis võiksid tõendada reaalse sideme olemasolu toetuse taotleja ja kõnealuse geograafilise tööturu vahel, ning sellest tulenevalt läheb see tingimus kaugemale, kui selle sättega taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik, milleks on tagada sellise seose olemasolu.

Kohtukulud

- 53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

EÜ artikliga 39 on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis seab õiguse saada ootetoetust, mis määratakse noortele, kes otsivad oma esimest töökohta, sõltuvusse tingimusest, et asjaomane isik on vähemalt kuus aastat õppinud vastuvõtva liikmesriigi haridusasutuses, kui nimetatud tingimus ei võimalda arvesse võtta teisi olulisi asjaolusid, mis võiksid tõendada reaalse sideme olemasolu toetuse taotleja ja kõnealuse geograafilise tööturu vahel, ning sellest tulenevalt läheb see tingimus kaugemale, kui selle sättega taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik, milleks on tagada sellise seose olemasolu.

Allkirjad